

N+Z+K+S
20.07.2018.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.004.01.2018
R/18/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Brzózka
WPLYNĘŁO

2018-07-20

Nr dziennika: 3801/18

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/18/003 – <i>Bezpieczeństwo przeciwpożarowe lasów państwowych</i> ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontrolerzy	1. Rajmund Aszkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/50/2018 z dnia 10.04.2018 r. 2. Marzena Mielcarek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/49/2018 z dnia 10.04.2018 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-4)</p>
Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Brzózka, Dychów 6a, 66-626 Dychów (dalej: <i>Nadleśnictwo</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Świder, Nadleśniczy Nadleśnictwa Brzózka, od 1 września 2007 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 5)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

Zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów Nadleśnictwa Brzózka było prawidłowe i skutecznie umożliwiało zapobieganie pożarom w okresie objętym kontrolą.

Realizując zaplanowane zadania, Nadleśniczy kierował się zatwierdzonym przez Ministra Środowiska *Planem urzędzenia lasu (PUL)*, w którym m.in. określono wytyczne dotyczące zabezpieczenia lasów przed pożarami. Opracowano i wdrożono *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru* oraz utworzono sieć stałej obserwacji naziemnej. Nadleśnictwo posiadało bazę sprzętu przeciwpożarowego oraz punkt alarmowo-dyspozycyjny. Sieć dojazdów pożarowych i stanowisk czerpania wody, poza wyjątkami, spełniała wymagania określone w przepisach. Prowadzone działania były skuteczne - przyczyniły się (w latach 2015-2017) do zmniejszenia powierzchni pożarów w lasach oraz strat z nimi związanych. Nadleśnictwo gospodarnie wydatkowało środki finansowe na wykonywanie zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów.

Stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące m.in. sieci dojazdów pożarowych, sieci punktów czerpania wody oraz terminowości uzgodnienia w 2017 r. *Sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru*, nie miały istotnego wpływu na bezpieczeństwo przeciwpożarowe lasów.

¹ Kontrolą objęto lata: 2015-2018 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) oraz okres wcześniejszy w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowania i skuteczność realizacji przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na 1.01.2017 r.:

- powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 24.025,64 ha, w tym powierzchnia lasów 23.528,40 ha,
- lesistość terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa wynosiła 55,8%,
- siedliska boru suchego, boru świeżego, boru wilgotnego, boru mieszanego świeżego, boru mieszanego wilgotnego, boru mieszanego bagiennego i lasu lęgowego zajmowały 89,3% powierzchni leśnej,
- drzewostany z sosną zajmowały 93,1% powierzchni leśnej,
- Nadleśnictwo nie sprawowało nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa (282,20 ha).

(dowód: akta kontroli str. 145-159)

1.2. Nadleśnictwo zaliczono do I kategorii zagrożenia pożarowego lasów (duże zagrożenie), o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów³.

Lasy Nadleśnictwa leżą w zasięgu działania Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej (KP PSP) w Krośnie Odrzańskim oraz w Żarach. Z ogólnej powierzchni terytorialnego zasięgu działania Nadleśnictwa 93% gruntów położonych jest w zasięgu KP PSP w Krośnie Odrzańskim, a 7% KP PSP w Żarach.

Grunty Nadleśnictwa położone są w województwie lubuskim na terenie gmin: Bobrowice, Dąbie, Gubin (w.), Krosno Odrzańskie, Lubsko.

(dowód: akta kontroli str. 145-159)

1.3. Podstawowe dane finansowe dotyczące Nadleśnictwa przedstawiają się następująco:

- 2015 r.: przychody – 17.564.836,10 zł, koszty – 16.498.430,32 zł, wynik netto (zysk) – 1.013.728,95 zł,
- 2016 r.: przychody – 16.756.428,26 zł, koszty – 16.014.297,76 zł, wynik netto (zysk) – 696.128,38 zł,
- 2017 r.: przychody – 22.176.769,11 zł, koszty – 21.515.997,37 zł, wynik netto (zysk) – 608.224,14 zł.

(dowód: akta kontroli str. 160)

1.4. Minister Środowiska zatwierdzał plany urządzenia lasu (art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁴) sporządzone dla Nadleśnictwa Brzózka na lata:

- 2007-2016 w dniu 24.03.2009 r.,
- 2017-2026 w dniu 24.06.2017 r.

Uzgodnienia projektu planu urządzenia lasu – kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej (§ 39 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁵) z Lubuskim Komendantem Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej dokonano w dniu 24.02.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 133-159)

³ Dz. U. Nr 58, poz. 405, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 788, ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 109, poz. 719.

Powyższe plany zawierały m.in. określenie zadań dotyczących ochrony lasu, w tym również zadań ochrony przeciwpożarowej oraz potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej.

(dowód: akta kontroli str. 133-159)

W *Planie urządzenia lasu* na lata 2017-2026 zawarto, m.in. następujące wytyczne dotyczące zabezpieczenia lasów przed pożarami:

- utrzymywać drogi leśne wyznaczone jako dojazdy pożarowe w stanie zapewniającym ich przejezdność,
- utrzymywać w stałej sprawności istniejące drogi leśne i remontować w pierwszej kolejności te, które prowadzą do punktów czerpania wody oraz miejsc najbardziej narażonych na powstawanie i rozprzestrzenianie się pożarów,
- w przypadku zatarasowania dróg leśnych przez wywroty, wiatrołomy i śniegołomy należy niezwłocznie usuwać powstałe przeszkody,
- konary i gałęzie nad drogami należy usuwać do wysokości 4 m,
- po każdej eksploatacji w trakcie zabiegów gospodarczych przywracać drogi do pierwotnego stanu technicznego,
- stanowiska wodne utrzymywać w stanie przydatnym do użycia agregatów pompowych stosowanych przez Państwową Straż Pożarną (PSP) i Ochotniczą Straż Pożarną (OSP),
- utrzymywać w pełnej sprawności technicznej place manewrowe i drogi dojazdowe do punktów czerpania wody,
- utrzymywać w całorocznej sprawności pasy przeciwpożarowe typu A. Ze względu na zwiększone niebezpieczeństwo powstania pożaru na powierzchniach pod liniami energetycznymi należy usuwać roślinność o wysokości ponad 2 metry (czynności te należą do obowiązków terenowych zakładów operatorów linii elektroenergetycznych),
- przy zakładaniu upraw wzdłuż uczęszczanych dróg należy w możliwie szerokim zakresie zakładać pasy ochronne z gatunków liściastych,
- stale utrzymywać we właściwym stanie technicznym i ilościowym elementy oznakowania dojazdów pożarowych i punktów czerpania wody,
- odpowiednio oznaczony sprzęt przeciwpożarowy gromadzony w bazach sprzętu okresowo konserwować i użytkować zgodnie z jego przeznaczeniem,
- przeprowadzać niezbędne szkolenia pracowników własnych w zakresie przestrzegania zasad bezpieczeństwa pożarowego,
- propagować na bieżąco zagadnienia ochrony przeciwpożarowej wśród miejscowej ludności, turystów i młodzieży wykorzystując różne formy informacyjne i edukacyjne,
- wspierać w miarę możliwości jednostki przeciwpożarowe PSP i OSP w zakresie operacyjno-logistycznym.

(dowód: akta kontroli str. 159)

1.5. Z opracowania *Koncepcja modernizacji leśnych dróg pożarowych na terenie Nadleśnictwa Brzózka* (2004 r.) wynika m.in., że szacunkowy koszt utwardzenia 97 odcinków dróg o łącznej długości 312,650 km wyniósłby 109,5 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 204-212, 480)

1.6. Zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 3 sierpnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia *Instrukcji wyznaczania docelowej sieci drogowej nadleśnictwa*⁶ określono m.in. główne czynniki, które należy uwzględnić projektując docelową sieć drogową, organizację prac nad wykonaniem projektu docelowej sieci dróg. W ww. Instrukcji zdefiniowano również stan techniczny dróg kolejno od najlepszego: dobry, zadowalający, średni, zły.

⁶ Uchylone zarządzeniem nr 16 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 4 maja 2017 r. (EI.011.4.2017).

Na 198,001 km sieci dróg leśnych (będących i niebędących środkami trwałymi) Nadleśnictwa, stan techniczny dobry i zadowalający posiadało łącznie 185,291 km dróg. Stan techniczny pięciu dojazdów pożarowych (nr: 20/2, 34/2, 17A/1, 74A/3, 85/3), o łącznej długości 12,710 km był średni.

(dowód: akta kontroli str. 213-229)

Dojazdy pożarowe były oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający ich przejezdność (§ 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie *szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów*). W latach objętych kontrolą Nadleśnictwo nie dokonywało budowy (przebudowy) dróg leśnych wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe. Ponad 99% powierzchni leśnej Nadleśnictwa znajdowało się w odległości nie większej niż 750 m (§ 8 pkt 1 ww. rozporządzenia) od najbliższej drogi publicznej lub dróg leśnych wykorzystywanych jako drogi pożarowe.

(dowód: akta kontroli str. 104-132, 157-158, 226, 416, 424, 443-445, 457)

W latach 2015-2018 (do czasu kontroli NIK), Nadleśnictwo nie prowadziło prac związanych z budową lub modernizacją dróg leśnych (wykorzystywanych jako dojazdy pożarowe). Nadleśnictwo nie posiadało dróg leśnych wykorzystywanych jako drogi pożarowe spełniających parametry (dla budowanych lub przebudowywanych dróg) określone w § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie *szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów*.

(dowód: akta kontroli str. 226-229, 457-458, 479)

W *Planie urządzenia lasu* w sieci dojazdów pożarowych ujęto drogi (o łącznej długości 299,03 km) niebędące w zarządzie Lasów Państwowych.

Nawierzchnię gruntową posiadało 48% (143,599 km) ww. dróg. Ich stan techniczny, według posiadanych przez Nadleśnictwo danych, przedstawiał się następująco:

- dobry – 5%,
- zadowalający – 55%,
- średni – 40%.

(dowód: akta kontroli str. 436-439, 443-445)

Nadleśniczy wyjaśnił, m.in. że:

- z uwagi na zły stan nawierzchni niektórych dróg obcych własności, które włączono w sieć dojazdów pożarowych dochodzi do wydłużenia czasu dojazdu jednostek gaśniczych do miejsca pożaru,
- drogi obcych własności wykorzystywane jako dojazdy pożarowe są drogami publicznymi w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych i nadleśnictwo nie prowadzi uzgodnień z właścicielami lub zarządcami dróg w zakresie ich wykorzystywania jako dojazdy pożarowe. Uzgodnienia prowadzone są jedynie na etapie sporządzania Planu Urządzenia Lasu z Wojewódzkim Komendantem PSP w Gorzowie Wielkopolskim. Obowiązki w zakresie zapewnienia przejezdności ww. dróg zgodnie z parametrami wymaganymi dla dojazdów pożarowych nie zostały odrębnie uregulowane pomiędzy nadleśnictwem a właścicielami lub zarządcami przedmiotowych dróg, a obowiązek utrzymywania dróg spoczywa na właścicielu bądź zarządcy drogi.

(dowód: akta kontroli str. 450)

1.7. Z analizy ochrony przeciwpożarowej za 2017 r. wynika, m.in. że na terenie Nadleśnictwa zaopatrzenie w wodę stanowiło: 22 ujęcia na ciekach, 19 zbiorników naturalnych (jeziora, stawy) oraz 4 zbiorniki sztuczne. Dla ponad 99% powierzchni leśnej Nadleśnictwa zapewniono najbliższe stanowisko czerpania wody w terenie o promieniu 3 km (§ 39 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie *ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów*).

(dowód: akta kontroli str. 416, 425)

1.8. Stosownie do art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o *ochronie przeciwpożarowej*⁷, Nadleśnictwo Brzózka sporządziło *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu*. Opracowanie zawierało m.in. informacje ogólne o Nadleśnictwie, dane organizacyjno-techniczne ochrony przeciwpożarowej, charakterystykę pożarową terenów leśnych, materiały kartograficzne.

(dowód: akta kontroli str. 230-250)

1.9. Nadleśnictwo prowadziło ewidencję pożarów stosując odpowiednie arkusze SILP (System Informatyczny Lasów Państwowych) oraz sporządzało roczne analizy ochrony przeciwpożarowej (przekazywane do RDLP) zawierające m.in. charakterystykę pożarów, koszty akcji gaśniczych, stan wyposażenia w sprzęt, system wykrywania pożarów.

(dowód: akta kontroli str. 251-263, 270-326)

1.10. Dla Nadleśnictwa łączna liczba pożarów lasów, łączna ich powierzchnia oraz szacunkowa wysokość strat wynosiły odpowiednio:

- 2015 r.: 19; 1,01 ha; 35,51 tys. zł,
- 2016 r.: 11; 0,75 ha; 23,17 tys. zł,
- 2017 r.: 9; 0,16 ha; 1,16 tys. zł,
- 2018 r. (I kwartał): 1; 0,01 ha; 0,22 tys. zł.

W okresie gospodarczym 2007-2016 na terenie Nadleśnictwa powstało 108 pożarów, o łącznej powierzchni 7,46 ha. Przyczynami pożarów były, m.in.:

- podpalenia – 12,
- turystyka, zbieranie owoców runa – 11,
- wyładowania atmosferyczne – 9,
- awarie linii energetycznych – 7,
- papierosy 5,
- przerzut ognia z gruntów nieleśnych – 5.

Szacunkowo wartość uratowanego mienia⁸ – drzewostanów, w wyniku podjętych działań ratowniczo gaśniczych pożarów lasów w latach 2015-2017 wynosiła 71,9 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 152, 313-326, 440)

1.11. Z zaplanowanych na lata 2015-2018 zadań mających na celu poprawę zabezpieczenia przeciwpożarowego w 2018 r. zakupiono samochód rozpoznawczo-gaśniczy oraz wykonano budowę masztu antenowego sieci łączności bezprzewodowej na pasmo Lasów Państwowych.

(dowód: akta kontroli str. 161-203, 330-343, 416)

1.12. Obserwacja terenów leśnych prowadzona była przez:

- stałe punkty obserwacji naziemnej – trzy dostrzegalnie własne (*Dachów, Czarnowo, Gronów*) oraz osiem dostrzegalni (*Skarbona, Radnica, Buchatów, Krzywaniac, Bogaczów, Dąbrowa, Dzikowo, Wałowice*) sąsiednich nadleśnictw i jedną kamerę (Nadleśnictwo Gubin),
- patrolowanie lotnicze w ramach organizowanych i koordynowanych przez RDLP w Zielonej Górze działań (w razie dużego zagrożenia pożarowego).

Położenie punktów zapewniało prowadzenie obserwacji lasu z co najmniej dwóch punktów w celu ustalenia miejsca pożaru (§ 5 ust. 3 rozporządzenia w sprawie *szczególowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów*).

(dowód: akta kontroli str. 154, 416, 428, 443)

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 620.

⁸ Przyjęto szacunkową powierzchnię pożaru (po upływie 5 godzin) całkowitego drzewostanu według Instytutu Badawczego Leśnictwa „Model Pożaru Lasu”. Średnia wartość 1 ha drzewostanu (w poszczególnych latach) Nadleśnictwa Brzózka według raportów Systemów Informatycznego Lasów Państwowych.

Punkty obserwacyjne zostały wyposażone, m.in. w urządzenia umożliwiające wykrycie pożaru oraz ustalenia jego miejsca, środki łączności, książkę meldunków, instrukcję postępowania dla osoby prowadzącej obserwację (§ 5 ust.2 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów).

(dowód: akta kontroli str. 104-132,154)

Monitoring naziemny prowadzony był przez pracowników służby leśnej w trakcie wykonywania terenowych obowiązków służbowych oraz przez nadzór techniczny i kierowniczy. Straż leśna w okresie zwiększenia się zagrożenia pożarowego, swoje patrole koncentrowała na terenach najczęściej uczęszczanych przez ludzi.

(dowód: akta kontroli str. 433)

1.13. Stosownie do obowiązków wynikających z punktu 4.4. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, w Nadleśnictwie został utworzony punkt alarmowo-dyspozycyjny (PAD), do którego podstawowych zadań należało, m.in: nadzór nad funkcjonowaniem systemu obserwacyjno-alarmowego na podległym terenie i kierowanie jego pracą; ustalenie miejsca pożaru zgłoszonego przez sieć obserwacyjną; powiadomienie o pożarze kierownictwa; skierowanie do pożaru własnych sił i środków; utrzymywanie łączności z miejscem akcji gaśniczej. Wyposażenie PAD obejmowało, m.in. telefony, radiotelefony, mapy topograficzne, sposób postępowania na wypadek pożaru, komputer wraz z oprogramowaniem.

(dowód: akta kontroli str. 104-132, 154, 395, 418)

1.14. Sieć łączności alarmowo-dyspozycyjnej, o której mowa w punkcie 4.5. *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu* składała się w szczególności z radiotelefonu bazowego w PAD w Nadleśnictwie; radiotelefonów samochodach; radiotelefonów przenośnych; telefonów komórkowych kadry kierowniczej i pracowników Straży Leśnej; telefonów przewodowych ze wszystkimi leśnicówkami; komputera z dostępem do Internetu, poczty elektronicznej, aplikacji e-las; łączności radiowej i telefonicznej z PAD z sąsiednich nadleśnictw, Regionalnym Punktem Alarmowo-Dyspozycyjnym w Zielonej Górze oraz Państwową Strażą Pożarną.

(dowód: akta kontroli str. 104-132, 154, 418-419, 441-442)

1.15. Baza sprzętu do gaszenia pożarów, o której mowa w § 11 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów, zlokalizowana była na terenie siedziby Nadleśnictwa. i znajdowała się w centralnej części administrowanego terenu. Wyposażenie bazy stanowiło, w szczególności: 10 hydronetek; 20 tłumic; 100 szpadli; samochód patrolowo-gaśniczy; 2 pompy pływające; 1 pilarka; środek pianotwórczy, agregat prądotwórczy. Rozmieszczenie sprzętu zostało uzgodnione z właściwym Komendantem Państwowej Straży Pożarnej.

(dowód: akta kontroli str. 104-132, 149, 154-155, 419-420, 441-442)

Nadleśniczy wyjaśnił, że utworzono jedną bazę sprzętu do gaszenia pożarów, o której mowa w § 11 ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów, ponieważ zapis ww. rozporządzenia nakłada obowiązek utworzenia przedmiotowej bazy cyt. „Na każde 10.000 ha lasu lub dla nadleśnictwa albo parku narodowego”. W związku z powyższym wymóg wynikający z rozporządzenia został spełniony.

(dowód: akta kontroli str. 448)

1.16. Ustalono⁹, że Nadleśnictwo:

⁹ Badaniami objęto środki trwale – nr. inwentarzowy: 220/930; 220/151; 220/1485; 291/366; 291/360; 291/890.

- wypełniało obowiązki określone w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 *Prawo budowlane*¹⁰, tj. przeprowadzania okresowej, rocznej lub pięcioletniej kontroli polegającej m.in. na sprawdzeniu stanu technicznego: elementów budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania, sprawdzeniu przydatności do użytkowania, estetyki obiektu. Ostatni przegląd roczny dla dostrzegalni przeciwpożarowych (Dachów, Gronów, Czarnowo) wykonano we wrześniu 2017 r., natomiast ostatni przegląd pięcioletni w październiku 2016 r.,
- prowadziło książki obiektów budowlanych, stanowiące dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego (art. 64 ust. 1 ustawy *Prawo budowlane*).

(dowód: akta kontroli str. 409-413)

1.17. Nadleśnictwo w umowach zawieranych z wykonawcami usług w zakresie gospodarki leśnej zawierało m.in. postanowienia: zobowiązujące wykonawcę do wzięcia udziału w akcji mającej na celu zlikwidowanie istniejącego zagrożenia pożarowego oraz udostępnienia sprzętu i osób do zabezpieczenia pożarzystka i udziału w akcji gaśniczej oraz zaalarmowania o wystąpieniu pożaru Straży Pożarnej oraz Punktu Alarmowo-Dyspozycyjnego Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 429-431)

1.18. W Nadleśnictwie, corocznie, pracownicy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach i Krośnie Odrzańskim przeprowadzali czynności kontrolno-rozpoznawcze, o których mowa art. 23 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej¹¹.

W wyniku ww. czynności ustalono, m.in. że:

- na odcinku czynnej linii kolejowej relacji Gubin – Zielona Góra, będącej w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Brzózka, zostały usunięte drzewa w odległości mniejszej niż 15 m rosnące na gruncie Lasów Państwowych. Na gruncie należącym do PKP nie podjęto żadnych działań w tym zakresie oraz nie wykonano mineralizacji pasów przeciwpożarowych (protokół z 31.03.2015 r. i 29.03.2016 r.),
- dojazd pożarowy 67/3 wymaga naprawy umożliwiającej przejazd pożarniczych wozów gaśniczych (protokół z 29.03.2016 r.). Nadleśnictwo pismem z 5.03.2016 r. zobowiązało się do naprawy dojazdu w połowie drugiego kwartału 2016 r.,
- nie uzgodniono sposobów postępowania na wypadek pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia dla obszarów leśnych (protokół z 24.03.2017 r.). Nieprawidłowość usunięto w trakcie kontroli (24.03.2017 r.),
- po prawej stronie torów kolejowych (od strony miejscowości Wężyska) brak jest jakichkolwiek pasów przeciwpożarowych. Na gruntach należących do PKP występowały pasy typu BK. Nie zachowano odległości bruzd od krawędzi nasypu (8 – 10 m), bruzdy poprzeczne niesymetryczne. Powstałe prostokąty porośnięte podszytami, nieoczyszczone z pozostałości roślinnych. Pasy od nasypu do pierwszej bruzdy pokryte podszytami i zalesione (6-8 m od toru). Odcinek 75/2-75/3 - miejsce pożaru z 16 marca 2017 r. podczas, którego zapaleniu uległy podszyty sosnowe w odległości kilku metrów od torów (protokół z 24.03.2017 r.),
- brak oznakowania punktu czerpania wody nr 10 (protokół z 28.03.2017 r.). Nieprawidłowość usunięto w trakcie kontroli (28.03.2017 r.),
- brak prawidłowego utrzymania źródła wody do celów przeciwpożarowych oznaczonego w sposobach postępowania na wypadek powstania pożaru lasu

¹⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, ze zm.

¹¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1204, ze zm.

(punkt czerpania wody nr 5). Brak prawidłowego oznakowania stanowiska czerpania wody nr 7 oraz brak swobodnego dojazdu do tego punktu (13.04.2018 r.).

Nadleśnictwo na bieżąco informowało Państwową Straż Pożarną o usunięciu stwierdzanych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 104-132, 425-427, 467-471)

Nadleśniczy wyjaśnił, m.in. że:

- w odniesieniu do uwag zawartych w protokołach Państwowej Straży Pożarnej dotyczących niewłaściwego wykonywania przez zarządcę linii kolejowej obowiązków związanych z pasami przeciwpożarowymi Nadleśnictwo Brzózka nie podejmowało żadnych kroków. Należy jednak zaznaczyć, że nadleśnictwo zwracało uwagę zarządcy linii na zaniechania związane z utrzymaniem terenów należących do PKP przy okazji dokonywanych pomiarów natężeń ruchu drogowego oraz opisu dróg na skrzyżowaniach z linią kolejową. Ponadto Nadleśnictwo Brzózka o istniejących problemach informowało RDLP w Zielonej Górze w ramach realizacji prac związanych z dostosowaniem przejazdów kolejowych do wymagań rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20.10.2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie,
- przebiegająca przez Nadleśnictwo Brzózka linia kolejowa relacji Zielona Góra – Gubin stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa pożarowego lasów ze strony przejeżdżających składów kolejowych. Odnotowuje się przypadki powstania zapaleń w pasie kolei spowodowanych prawdopodobnie niesprawnością przejeżdżających składów kolejowych a przy braku prawidłowego utrzymania tego terenu (grunty porośnięte krzewami i drzewami) ze strony zarządcy powoduje to przenoszenie pożarów na grunty w zarządzie PGL LP,
- realizację zadań utrudniają: likwidacja przejazdów kolejowych przez PKP ograniczająca możliwość wykorzystywania istniejących dróg jako dojazdy pożarowe oraz nałożenie na nadleśnictwa obowiązku utrzymywania zachowywanych przejazdów kolejowo – drogowych jako przejazdów kategorii F i związanych z tym zabezpieczeń (zamykanie rogatek).

(dowód: akta kontroli str. 448-449, 472-478, 488-489)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zarządzeniem nr 54 z dnia 21 listopada 2011 r., Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wprowadził *Instrukcję ochrony przeciwpożarowej lasu*. W punkcie 4.11.4 ww. Instrukcji określono, że *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru* winny zostać uzgodnione do 15 marca każdego roku z właściwą terenowo komendą powiatową Państwowej Straży Pożarnej.

W 2017 r. ww. *Sposoby postępowania* zostały uzgodnione z Komendantami Państwowej Straży Pożarnej w dniu: 31.03.2017 r. (Krosno Odrzańskie) oraz 4.04.2017 r. (Żary).

(dowód: akta kontroli str.230, 391-408, 461)

Nadleśniczy wyjaśnił, że w 2017 roku *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru* zostały uzgodnione z Komendami Państwowej Straży Pożarnej w dniach 31.03.2017r. (Krosno Odrzańskie) i 04.04.2017r. (Żary) tj. wyjątkowo po terminie (15.03) określonym w punkcie 4.11.4 Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu z powodu konieczności dostosowywania treści ww. "Sposobów" do nowo obowiązującego od dnia 01.01.2017 r. PUL otrzymanego przez nadleśnictwo od wykonawcy dopiero w miesiącu maju.

W latach poprzednich i w roku 2018 uzgodnienia wykonywane były w wymaganym terminie.

(dowód: akta kontroli str.450)

2. Stworzona sieć dojazdów pożarowych dla obszarów lasów o łącznej powierzchni około 203 ha, stanowiąca 0,86% powierzchni leśnej Nadleśnictwa, nie spełniała wymogu określonego w § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów, tj. odległość pomiędzy dowolnym punktem położonym w lesie, a najbliższą drogą publiczną lub drogą leśną stanowiącą dojazd pożarowy przekraczała 750 m.

(dowód: akta kontroli str. 416, 424, 461)

Nadleśniczy wyjaśnił, że zatwierdzona sieć dojazdów pożarowych nie w pełni pokrywa teren nadleśnictwa pod względem wymogów określonych w § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów. Niewielkie fragmenty drzewostanów położone są powyżej 750 m od drogi leśnej będącej dojazdem pożarowym lub drogi publicznej lecz powierzchnie te wchodzi w skład kompleksów leśnych, dla których wyznaczono sieć dojazdów pożarowych. Do wszystkich powierzchni leśnych Nadleśnictwa Brzózka oddalonych od drogi publicznej lub dojazdu pożarowego na odległość większą niż 750 m dostęp jednostkom ratowniczym umożliwiają inne drogi leśne (nie uznane jako dojazdy pożarowe) oraz linie podziału powierzchniowego. Wyznaczenie dodatkowych dojazdów nie jest uzasadnione ekonomicznie. Powyższe zostało uzgodnione z Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

(dowód: akta kontroli str. 451)

3. Dla około 132 ha lasów, stanowiących 0,56% powierzchni leśnej Nadleśnictwa najbliższe stanowisko czerpania wody w terenie nie spełniało wymogu określonego w § 39 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów – tj. było położone w odległości przekraczającej promień 3 km.

(dowód: akta kontroli str. 416, 425, 461)

Nadleśniczy wyjaśnił, że w zaledwie 0,56% powierzchni drzewostanów na terenie Nadleśnictwa Brzózka punkty czerpania wody położone są w odległości przekraczającej promień 3 km ze względu na brak technicznych możliwości utworzenia ww. punktów lub konieczności poniesienia bardzo dużych kosztów budowy sztucznych zbiorników.

Powierzchnie leśne znajdujące się w odległości większej niż 3 km od najbliższego punktu czerpania wody położone są przy dojazdach pożarowych umożliwiających szybki dojazd jednostek gaśniczych do punktów czerpania wody oraz ich lokalizacja znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości wyposażonych w sieć hydrantową. Powyższe zostało uzgodnione z Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

(dowód: akta kontroli str. 451)

Ocena cząstkowa

Nadleśnictwo realizując trwale zrównoważoną gospodarkę leśną posiadało zatwierdzony przez Ministra Środowiska Plan urzędzenia lasu, w którym zawarto m.in. postanowienia dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów zakwalifikowanych do I kategorii zagrożenia pożarowego. Opracowano i wdrożono Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru oraz utworzono sieć stałej obserwacji naziemnej. Nadleśnictwo posiadało bazę sprzętową do gaszenia pożarów oraz punkt alarmowo-dyspozycyjny. W wyniku prawidłowego planowania i skutecznej realizacji działań, w latach 2015-2017 zmalała powierzchnia i liczba pożarów w lasach. Sieć dojazdów pożarowych i stanowisk czerpania wody, poza wyjątkami, spełniała wymagania określone w przepisach.

2. Prowadzenie działań profilaktycznych

2.1. Stosownie do punktu 2.2.1 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*, działalność informacyjno-ostrzegawcza ma na celu kształtowanie odpowiedniego zachowania niestwarzającego zagrożenia pożarowego w lesie i jego otoczeniu.

Nadleśnictwo brało udział w następujących działaniach informacyjno-propagandowych:

- ratujemy skowronki – cykliczna akcja, wspólna inicjatywa instytucji, której celem jest zapobieganie wypaleniu traw oraz informowanie społeczeństwa o negatywnych skutkach oddziaływania ognia na środowisko przyrodnicze,
- ścieżka edukacyjna „Braszka” – tematyka ochrony przeciwpożarowej lasu jako jeden z tematów przedstawianych uczestnikom zajęć,
- corocznej akcji Szkoły Podstawowej w Gronowie pn. Skowronki.

Z analiz ochrony przeciwpożarowej wynika, że w latach 2015-2017 zaprezentowano 17 razy zagadnienia dotyczące działalności prewencyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 315, 320, 325, 393, 420-421)

2.2. W okresie objętym kontrolą na terenach leśnych administrowanych przez Nadleśnictwo nie zachodziła potrzeba wprowadzenia zakazu wstępu do lasu z przyczyn dotyczących zagrożenia pożarowego lasów (art. 29 ust. 3 pkt 2 ustawy o lasach).

(dowód: akta kontroli str. 420)

2.3. Stosownie do § 39 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów Nadleśnictwo, w uzgodnieniu (11.10.2000 r.) z właściwym miejscowo komendantem Państwowej Straży Pożarnej, umieściło tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia pożarowego lasu.

(dowód: akta kontroli str. 420, 432, 443-445)

2.4. Nadleśnictwo z uwagi na duże zagrożenie pożarowe lasów nie posiadało na swoim terenie wyznaczonych stałych miejsc używania ognia w lesie, o których mowa w punkcie 2.3.4 *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*.

(dowód: akta kontroli str. 394, 420)

Ogień otwarty używany był w lesie jedynie w celu wypalenia pozostałości poeksploatacyjnych po wyciętych drzewostanach opanowanych przez szkodniki wtórne i patogeny grzybowe w ramach zabiegów zwalczania. Bezpośredni nadzór nad użyciem ognia sprawował leśniczy. Miejsce wypalania było kontrolowane przez pełnomocników Nadleśniczego. Do zabezpieczenia terenu i do dogaszania wykorzystywany był sprzęt Nadleśnictwa.

Na powierzchniach administrowanych przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Zielonej Górze wprowadzono¹² zakaz spalania odpadów porzębowych.

(dowód: akta kontroli str. 433-434, 485-487)

2.5. Nadleśnictwo prawidłowo utrzymywało pasy przeciwpożarowe (mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się pożarów lasów) typu A w drzewostanach do 30 lat położonych przy drogach publicznych oraz porządkowało przy tych drogach drzewostany starsze niż 30 lat z gałęzi i odpadów poeksploatacyjnych po wykonaniu zabiegów hodowlanych. Na gruntach Nadleśnictwa zlokalizowano również pasy

¹² Pismo RDLP w Zielonej Górze z dnia 18.02.2000 r. – ZI-42-7/00. Określono m.in., że pozostawiając na zrębie rozdrobione gałęzie i igliwie poprawieniu ulega skład chemiczny gleby o szereg składników pokarmowych, zmniejszeniu ulega zagrożenie pożarowe oraz ogranicza się zanieczyszczenie środowiska.

biologicznego zabezpieczenia przeciwpożarowego, na których stosowano zmodyfikowany skład gatunkowy z większym udziałem gatunków liściastych.

W ostatnich dziesięciu latach zwiększono udział pasów biologicznych przy głównych ciągach komunikacyjnych, zakładając pasy na powierzchni 21,24 ha.

W latach 2007-2016 udział gatunków liściastych w Nadleśnictwie zwiększył się o 420,98 ha.

(dowód: akta kontroli str. 155-157, 394, 443-445, 466)

2.6. Szkolenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej (aktualizacyjne) prowadzone były dla pracowników Nadleśnictwa, corocznie prowadzono także szkolenia stanowiskowe dla pracowników obsady sezonowej. Szkolenia te zostały udokumentowane protokołami. Szkolenia dla pracowników Zakładów Usług Leśnych przeprowadzali leśniczowie odnotowując ten fakt w książce służbowej. Szkolenie aktualizacyjne inspektorów ochrony przeciwpożarowej obejmowało w szczególności następujące zagadnienia:

- organizacja ochrony przeciwpożarowej,
- zasady zabezpieczenia przeciwpożarowego,
- wyposażenie w urządzenia przeciwpożarowe,
- przyczyny powstawania, rozprzestrzeniania się oraz zasady gaszenia pożarów,
- sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zasady ewakuacji ludzi i mienia,
- zasady działalności profilaktycznej.

(dowód: akta kontroli str. 26-31, 39-41, 48, 434)

2.7. Analiza potrzeb niezbędnych działań profilaktycznych prowadzona była w oparciu, m.in. o bieżącą sytuację pożarową oraz sytuację pożarową w latach poprzednich.

(dowód: akta kontroli str. 159, 313-326, 434-435)

2.8. Po ugaszeniu pożarów pożarzyska były protokołarnie przekazywane przez kierujących działaniami z jednostek ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej.

Czynności mające na celu ustalenie przyczyny pożaru prowadzone były bezzwłocznie od momentu otrzymania informacji o zdarzeniu. Na miejscu pożaru zabezpieczane były dowody mogące wskazywać na przyczynę. Ustalanie przyczyn powstania pożaru odbywało się wspólnie z udziałem osoby kierującej akcją gaśniczą.

Po zakończonych działaniach, m.in. przesyłano uzgodniony z Powiatowym Stanowiskiem Koordynacji meldunek wstępny z pożaru lasu do Regionalnego Punktu Alarmowo-Dyspozycyjnego. Po zaewidencjonowaniu pożaru w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych i oszacowaniu strat popożarowych Nadleśnictwo przysyłało do właściwej Komendy Policji zawiadomienia (wraz z arkuszem ewidencyjnym pożaru lasu, wyliczeniem szacunkowych strat i mapką z naniesioną lokalizacją pożaru) o zaistnieniu uzasadnionego podejrzenia przestępstwa polegającego na spowodowaniu pożaru lasu.

(dowód: akta kontroli str. 252-312, 435)

2.9. Na terenie Nadleśnictwa, w stosunku do sprawców czynów określonych w art. 161 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń*¹³ (kto, nie będąc do tego uprawniony albo bez zgody właściciela lub posiadacza lasu, wjeżdża pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem do nienależącego do niego lasy w miejscu, w którym jest to niedozwolone, albo pozostawia taki pojazd w lesie w miejscu do tego nieprzeznaczonym) w:

¹³ Dz. U. z 2018 r. poz. 618, ze zm.

- 2015 r. zastosowano 140 pouczeń oraz 60 mandatów na łączną kwotę 4.250 zł,
- 2016 r. zastosowano 136 pouczeń oraz 59 mandatów na łączną kwotę 4.900 zł,
- 2017 r. zastosowano 112 pouczeń oraz 68 mandatów na łączną kwotę 5.300 zł,
- 2018 r. (do 29.05) zastosowano 33 pouczenia oraz 30 mandatów na łączną kwotę 1.440 zł.

Za czyn określony w art. 82 § 3 Kodeksu wykroczeń (*kto na terenie lasu, na terenach śródleśnych, ...roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń...*) w:

- 2016 r. zastosowano 9 pouczeń,
- 2017 r. zastosowano 20 pouczeń,
- 2018 r. (do 29.05) zastosowano 28 pouczeń.

(dowód: akta kontroli str. 455)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Paragraf 39 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów stanowi, że Nadleśnictwo umieszcza tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego, m.in. przy wjazdach do lasów w uzgodnieniu z właściwym miejscowo komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej.

Ustalono, że (według stanu na dzień 17.05.2018 r.), przy wjazdach do lasów przy drogach publicznych brakuje ww. tablic, m.in. w następujących miejscowościach:

- Gronów, Pław, Połupin, Nowy Zagór (droga krajowa nr 32),
- Janiszowice, Kukadło, Kosierz (droga wojewódzka nr 287),
- Lubiatów (droga wojewódzka nr 288),
- Szczawno, Ciemnice (droga powiatowa F1147),
- Wężyska (droga powiatowa F1145),
- Trzebule (droga powiatowa F1143).

(dowód: akta kontroli str.138, 249-250, 432, 463-464)

Nadleśniczy wyjaśnił, że Nadleśnictwo Brzózka tablice informacyjne i ostrzegawcze dot. zabezpieczenia przeciwpożarowego posiada na terenie ośrodków wypoczynkowych w m. Dąbie i Kołatka oraz na ścieżce edukacyjnej "Braszka". Ich lokalizacja i swobodny dostęp pozwala na zapoznanie się z ich treścią, co gwarantuje osiągnięcie zamierzonego efektu propagandowego. Sprawne funkcjonowanie telefonu alarmowego 112 (bezwzględne przekazywanie informacji o pożarze do PSP, a następnie do nadleśnictwa), powszechne posiadanie telefonów komórkowych oraz duży ruch pojazdów po drogach publicznych sprawia, że informacja o występujących zagrożeniach jest natychmiast przekazywana do właściwych służb. Utrudnieniem związanym z umieszczaniem tablic informacyjno-ostrzegawczych przy drogach publicznych jest notoryczne ich dewastowanie (nadleśnictwo obecnie dokonuje wymiany i uzupełnienia brakujących tablic). Innym utrudnieniem są wymogi określone w art. 43 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r.

(dowód: akta kontroli str.451-453)

Ocena cząstkowa

Prowadzone przez Nadleśnictwo działania profilaktyczne w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów były prawidłowe i przyczyniały się do ograniczania zagrożenia pożarowego lasów i jego otoczenia. Nadleśnictwo należycie utrzymywało pasy przeciwpożarowe mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się pożarów lasów. Po ugaszeniu pożaru podejmowano właściwe działania zmierzające do zabezpieczenia pożarzyska oraz ustalenia przyczyn pożaru. Liczba ujawnianych wykroczeń zwiększających możliwość powstawania pożarów wskazuje m.in. na jeszcze zbyt małą świadomość mieszkańców odnośnie ryzyka, jakie niesie

ze sobą niedostosowanie się do zasad korzystania z lasów. Wskazuje to na potrzebę zintensyfikowania działalności informacyjno-ostrzegawczej i edukacyjnej prowadzonej przez Nadleśnictwo.

3. Planowanie i wydatkowanie środków finansowych

Opis stanu faktycznego

3.1. W Nadleśnictwie stosowano politykę rachunkowości, określoną w zarządzeniu Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz prowadzono ewidencję operacji gospodarczych z wykorzystaniem Systemu Informatycznego Lasów Państwowych¹⁴ (SILP).

Nadleśniczy, stosownie do art. 35 ust. 1 ustawy o lasach, zatwierdzał plan finansowo-gospodarczy, obejmujący m.in.: plan przychodów, kosztów i przewidywanego wyniku; plan finansowania rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych; plan wybranych zadań rzeczowych.

(dowód: akta kontroli str. 165-203)

Koszty bezpośrednie ochrony przeciwpożarowej zaplanowane i wykonane wynosiły odpowiednio:

- 2015 r. – 352.868,55 zł i 302.715,68 zł,
- 2016 r. – 343.440,13 zł i 317.030,24 zł,
- 2017 r. – 380.164,27 zł i 275.025,56 zł.

Mniejsze wykonanie planu kosztów ochrony przeciwpożarowej wynikało z braku potrzeby wykonania części zadań, m.in. z uwagi na mniejszą ilość pożarów lasu i sprawny system alarmowo-gaśniczy.

(dowód: akta kontroli str. 160-203, 414-415, 421-423)

3.2. Nadleśnictwo, w latach 2015–2018 (I kwartał), w zakresie związanym z zabezpieczeniem przeciwpożarowym¹⁵ zaewidencjonowało następujące kwoty:

- 76.717,82 zł - remonty,
- 21.182,58 zł - koszty utrzymania,
- 284.367,87 zł - inwestycje.

(dowód: akta kontroli str. 327-328)

Analizą objęto zakup samochodu Ford Ranger (patrolowo-gaśniczy) – wartość nabycia z OT – 155.191,14 zł.

(dowód: akta kontroli str. 327-328, 330-349)

Samochód został zakupiony w ramach projektu pn. *Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów* współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności (Program Infrastruktura i Środowisko 2014-2020). Wyboru wykonawcy dokonało Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych w wyniku przeprowadzonego postępowania w trybie przetargu nieograniczonego.

(dowód: akta kontroli str. 327-328, 330-349, 441-442)

3.3. W latach 2015-2017 na remonty dróg leśnych Nadleśnictwo wydatkowało kwotę 1.087.952,90 zł. Wykonawcę remontu¹⁶ wybrano w trybie przetargu nieograniczonego – art. 39 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*¹⁷, przy zachowaniu zasad określonych w art. 7 ww. ustawy. Przy wyborze wykonawcy uwzględniano następujące kryteria: cena ofertowa brutto (90%), okres gwarancji (10%).

¹⁴ Wprowadzonego do stosowania, m.in. zarządzeniem nr 12 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 31 maja 1996 r. ze zm.

¹⁵ Budowle będące środkami trwałymi.

¹⁶ Remont poprzedziło zgłoszenie robót z 3.04.2015 r. oraz 14.07.2015 r. Nadleśnictwo założyło dziennik budowy.

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

Umowę (SA.270.04.2015) z wykonawcą podpisano w dniu 11.09.2015 r. powierzając roboty budowlane polegające na remoncie dróg leśnych¹⁸ nr 21/2 i 21A/2 w leśnictwie Brzózka i Bronków oraz przywrócenie funkcji użytkowej przepustu w leśnictwie Gozdno. Wynagrodzenie wstępne, określone na podstawie oferty, wynosiło 1.128.626,48 zł, a ostateczne rozliczenie nastąpiło na podstawie zatwierdzonego przez Nadleśnictwo kosztorysu powykonawczego sporządzonego na podstawie danych wyjściowych do kosztorysowania, cen materiałów i sprzętu ujętych w kosztorysie ofertowym.

(dowód: akta kontroli str. 361-390, 481-484)

Prace objęte umową zostały terminowo wykonane oraz rozliczone finansowo, po ich protokolarnym odbiorze (29.12.2015 r.). Ostateczna należność Wykonawcy wynosiła 1.087.952,90 zł.

Zawarta umowa zabezpieczała interesy Zamawiającego. Ujęto w niej, m.in. postanowienia dotyczące: okresów gwarancji jakości (84 miesiące od dnia podpisania bezusterkowego protokołu odbioru końcowego), odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań umownych w formie kar umownych, przesłanki do odstąpienia od umowy. Od wykonawcy wyegzekwowano zabezpieczenie należytego wykonania umowy.

(dowód: akta kontroli str. 362-390, 444)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Nadleśnictwo prawidłowo planowało i gospodarnie wydatkowało środki finansowe na realizację zadań związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów. Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane zostało przeprowadzone w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji. W umowie z wykonawcą prawidłowo zabezpieczono interes Nadleśnictwa.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹ (dalej: ustawa o NIK), wnosi o:

1. Rozważenie możliwości podjęcia działań zmierzających do opracowania sieci dojazdów pożarowych i stanowisk czerpania wody stosownie do wymagań określonych w przepisach dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego.
2. Terminowe dokonywanie uzgodnień *Sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru* z komendą powiatową Państwowej Straży Pożarnej.
3. Umieszczanie, w uzgodnieniu z właściwym komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej, tablic informacyjnych i ostrzegawczych dotyczących zagrożenia pożarowego przy wjazdach do lasów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

¹⁸ O łącznej długości ok.3,6 km.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 18 lipca 2018 r.

Kontrolerzy:

Rajmund Aszkowski
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektor Delegatury

Włodzimierz Stobrawa

Marzena Mielcarek
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis